

XXII. Naisten työtupa.

Naisten työtuvan johtokunnan toiminnastaan vuonna 1931 antama selonteoko oli seuraava:

Naisten työtuvan johtokunta. Tammikuun 15 p:nä pitämässään kokouksessa kaupunginhallitus valtuutti työtuvan toimintaa toistaiseksi hoitamaan entisen 5-henkisen johtokunnan, johon kuuluivat puheenjohtajana varatuomari O. Kauppi, varapuheenjohtajana sähkötekniikko V. V. Salovaara sekä jäsenenä vanh. oikeusneuvosmies G. Leopold, ammattiliiton toimitsija A. Luostarinen ja rouva E. Reinilä-Hellman. Helmikuun 12 p:nä valitsi kaupunginhallitus työtuvan johtokunnan puheenjohtajaksi vuodeksi 1931 varatuomari O. Kaupin ja jäseniksi toimistonjohtaja J. E. Janatuisen, posliinitekniikko A. G. Nymanin, toimittaja M. E. Ollonqvistin ja tarkastaja M. Siljanpään. Näistä johtokunta helmikuun 18 p:nä valitsi varapuheenjohtajaksi herra Janatuisen. Maaliskuun 12 p:nä kaupunginhallitus myönsi herra Kaupille hänen anomansa vapautuksen puheenjohtajan toimesta ja johtokunnan jäsenyydestä huhtikuun 1 p:stä lukien ja nimitti hänen sijaansa johtokunnan jäseneksi ja puheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatin, pankinjohtaja E. Rydmanin samasta päivästä lukien. Johtokunnan sihteerinä toimi vuoden alussa silloinen toimitusjohtaja G. Laurin sekä maaliskuun 1 p:stä alkaen hänen seuraajansa toimitusjohtaja P. E. Kiljunen.

Johtokunta kokoontui vuoden kuluessa 25 kertaa ja käsitteli 140 asiaa, joiden pöytäkirjoihin merkitty pykäläluku oli 185. Huomattavin osa käsitellyistä asioista koski tavanmukaisia käytännöllisiä asioita, kuten työtuvan toimintaa, kaupunginhallituksen päätösten täytäntöönpanoa, töiden järjestelyä, työnhankintoja, ammattikursseiden suunnittelua y. m. Muista käsitellyistä asioista mainittakoon uuden kurssisuunnitelman sekä työtuvan johtosääntöehdotuksen laatiminen. Johtokunta kävi myöskin tarkastamassa sekä työtuvan että kurssien toimintaa. Antaakseen yleisölle oikean kuvan kurssien tarkoituksesta ja tehdäkseen tunnetuksi sen tuotteita, johtokunta kutsui sanomalehtien edustajia tutustumaan kurssien työskentelyyn.

Ammattikursseja. Kertomusvuonna oli työttömyys naisten keskuudessa suuri, syksypuolella suurempi kuin koskaan aikaisemmin työtuvan olemassaolon aikana. Vuoden alussa oli kaupunginhallituksen tammikuun 15 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti toiminnassa seuraavat kurssit: talouskurssit 200 henkilölle Sturenkadun talossa n:o 27 ja yhtä monelle henkilölle Heikin kadun talossa n:o 13 sekä ammattikurssit 200 henkilölle Suvilahdenkadun talossa n:o 4 ja 150 henkilölle talossa n:o 1 Salomonkadun varrella, yhteensä siis 750 henkilölle. Kaupunginhallituksen kokouksessaan helmikuun 12 p:nä päätettyä supistaa kurssitoimintaa, lopetettiin Suvilahdenkadun 4:ssä toimi-

neet kurssit helmikuun 28 p:stä. Muita kurseja jatkettiin kaupunginhallituksen kussakin tapauksessa tekemän päätöksen mukaisesti ja niitä varten myöntämällä määrärahoilla siten, että talouskurssit Sturenkadulla jatkuivat maaliskuun 15 p:ään, ammattikurssit Salomonkadulla huhtikuun 15 p:ään ja talouskurssit Heikinkadulla toukokuun 15 p:ään saakka, jolloin toiminta kesäksi kokonaan loppui.

Elokuun 27:ntenä päivätyllä kirjelmällä johtokunta anoi kaupunginhallitukselta kolme kuukautta kestävien ammattikurssien toimeenpanemista 200 hengelle Suvilahdenkadun talossa n:o 4, mihin esitykseen kaupunginhallitus myöntyi ehdoin, että kurssit saisivat kestää lokakuun 1 p:stä joulukuun 23 p:ään.

Kaupunginhallituksesta saatujen ennakkotietojen johdosta, että määrärahoja muiden kurssien järjestämistä varten ei ollut käytettävissä, ei johtokunta katsonut voivansa tehdä esityksiä lisäkurssien toimeenpanemisesta, vaikka tyttömyystilanne näytti vaikeammalta kuin milloinkaan ennen. Työttömillä naisilla oli kuitenkin syksyllä jossain määrin ansiomahdollisuuksia maaseudulla, lähellä kaupunkia ja osa heistä lähtikin perunannostoihin sekä muihin syystöihin. Tilanteen auttamiseksi järjestettiin syksyllä myöskin hätäaputyönä suoritettavaksi metsänpuhdistusta kaupungin kansanpuistoissa. Joulukuun alusta paransi tilannetta huomattavasti kaupungin työttömille järjestämä ilmainen ruoanjakelu.

Kurssien toimeenpanemista varten oli myönnetty yhteensä 1,647,650 markkaa; kustannukset nousivat 1,234,163: 15 markkaan, niistä 659,918: 20 ammatti- ja 574,244: 95 markkaa talouskurseista.

Uusi kurssisuunnitelma. Helmikuun 12 p:nä pitämässään kokouksessa kaupunginhallitus antoi johtokunnan toimeksi laatia ehdotuksen uudeksi kurssisuunnitelmaksi ja toukokuun 11 p:nä jätettiin pyydetty ehdotus, minkä hallitus periaatteessa hyväksyi. Uusi suunnitelma, jota syksystä saakka noudatettiin, eroaa entisestä pääasiallisesti siinä suhteessa, että teoreettista opetusta niinhyvin ammatti- kuin talouskurseillakin huomattavasti supistettiin ja pääpaino kohdistettiin kokonaan käytännöllisen työn oppimiseen. Sikäli kun tänä lyhyenä aikana saadun kokemuksen nojalla voidaan päätellä, ovat työteho sekä vastaavasti työntulokset parantuneet samalla kun kurssien menot teoreettisten aineiden suhteellisesti kalliiden opettajavoimien poisjäämisen vuoksi ovat pienentyneet.

Työtuvan johtosääntö. Kaupunginhallitus oli kokouksessaan helmikuun 12 p:nä päättänyt kehoittaa johtokuntaa kiireellisesti laatimaan ja hallitukselle jättämään ehdotuksen työtuvan johtosäännöksi. Ehdotus jätettiin kaupunginhallitukselle huhtikuun 10 p:nä. Toukokuun 15 p:nä pitämässään kokouksessa kaupunginhallitus hyväksyi rahatoimenjohtajan työtupien johtokunnan ehdotuksen perusteella laatimat toimintaohjeet ja samalla määräsi niitä noudatettavaksi toistaiseksi, kunnes johtosääntö saavutetun kokemuksen nojalla voidaan esittää kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi.

Talousarvio vuodelle 1932. Kokouksessaan elokuun 20 p:nä käsitteli ja hyväksyi johtokunta työtuvan talousarvioehdotuksen vuodeksi 1932. Ehdotus päättyi 500,000 markan suuruiseen tappioon. Kaupunginvaltuusto otti määrän mainitun vuoden talousarvioon. Se oli 25,000 markkaa vuoden 1931 talousarviossa olevaa vastaavaa erää pienempi.

Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen 2,500,000 markan suuruisen määrärahan ottamisesta talousarvioon naisten työttömyyden vastustamiseksi.

Kesäloma. Työtupa pidettiin suljettuna yhden kuukauden ajan heinäkuun 3 p:stä elokuun 3 p:ään, jona aikana työntekijöille maksettiin lain edellyttämä kesälomapalkka. Henkilökunnalla oli sinä aikana kesälomansa.

Työläisten lukumäärä, työtunnit ja -palkat työtuvasa vuoden kunakin neljänneksen ilmenee allaolevasta yhdistelmästä:

Vuosi- neljän- nes.	Työläisiä keski- määrin.	Työ- tunteja.	Työ- palkkoja yhteensä, Smk.	Urakka- töistä kotona maksetut palkat, Smk.	Maksettuja palkkoja kaikkiaan, Smk.
I	75	35,901.5	125,917: 10	2,883: 50	128,800: 60
II	89	48,356.5	172,036: 55	6,158: 85	178,195: 40
III	74	23,953.0	81,307: 85	2,131: 25	83,439: 10
IV	85	47,409.5	172,359: 80	3,177: 25	175,537: 05
Yhteensä		155,620.5	551,621: 30	14,350: 85	565,972: 15

Kesälomapalkkoja maksettiin työläisille sitä paitsi 13,456: 90 markkaa sekä erälle köyhäinhoidon työtuvasa työkennelleille naisille palkkoja 1,370: 55 markkaa.

Määrärahojen käyttö ja vuositulos. Vuoden 1931 talousarvioon oli kaupunginvaltuusto johtokunnan ehdotuksen mukaisesti naisten työtupien varalta ottanut 525,000 markan suuruisen määrärahan, mistä määrästä vuoden varrella käytettiin 369,213: 20 markkaa, joten säästökäsi jäi 155,786: 80 markkaa.

Paitsi mainittua määrärahaa oli työtuvalla kertomusvuoden aikana tuloja yhteensä 1,347,912 markkaa; mistä määrästä puolustusministeriöltä ja suojeluskuntain yliesikunnalta saatiin 160,004: 15 markkaa. Työläisille maksetut palkat kesälomapalkkoineen nousivat yhteensä 580,799: 60 markkaan, joten työtuvan bruttotulot olivat 767,112: 40 markkaa maksettuja työpalkkoja suuremmat.

Tilinpäätöstä arvosteltaessa on huomattava, että työtuvan inventaarioarvot ovat vuoden kuluessa lisääntyneet 113,453: 03 markalla, johtuen etupäässä vuoden lopulla saatujen tilauksien toimittamista varten varattujen tarveaineiden ostosta. Työtuvan todellinen tappio oli siis 255,760: 17 markkaa, mihin määrään sisältyy sekä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti köyhäinhoitolautakunnalle korvauksetta luovutetut 31 ompelukonetta, arvoltaan 31,300 markkaa, että revisionikonttorin suostumuksella kalustosta tehty 7,838: 42 markan suuruinen poisto.

Johtokunnan jäsenten palkkiot nousivat 11,020 markkaan oltuaan edellisenä vuonna 8,040 markkaa. Lisäys johtuu siitä, että johtokunta toimi osan vuotta komiteanluontoisena, jolloin johtokunnan jäsenet saivat kultakin kokoukselta kaupunginhallituksen vahvistaman korotetun palkan.

Tilausten hankinta. Lamakaudesta huolimatta onnistuttiin työtupa saamaan lukuisasti yksityisten henkilöiden tilauksia sekä suurehkoja hankintoja puolustusministeriölle ja suojeluskuntain yliesikunnalle. Kaupungin kansakouluille, köyhäinhoitolautakunnalle, Suomen punaiselle ristille ja Duodecim-sairaalalle suoritettiin myöskin suurehkoja töitä. Varastotyötä on mahdollisuuden mukaan pyritty välttämään ja mikäli sellaisia tuotteita valmistettiin, on ne tehty käytännöllistä tarvetta silmälläpitäen ja lähetetty halli-myymälään myytäväksi.

Sekä kaupungin oman edun että työtuvan kannalta katsottuna olisi välttämätöntä, että paitsi edellämainittuja, kaupungin muutkin laitokset, eten-

kin sairaalat, antaisivat työtupien suoritettavaksi tarvitsemiensa vaatekappaleiden hankinnat jo siitäkkin syystä, ettei työnsaannin yhä vaikeutuessa olisi pakko yhä enemmän turvautua sotilashankintoihin, joista saadut hinnat ovat työtuvalla kaikkein epäedullisimmat.

Allaolevasta yhdistelmästä käy selville työtuvan tulot ja menot kertomusvuonna:

Tuloja.	Smk.	Menoja.	Smk.
Kaupungin myöntämä määräraha	369,213: 20	Työ- ja kesälomapalkkoja	580,799: 60
Tuloja tehdyistä töistä:		Henkilökunnan palkkoja	131,860: —
puolustusministeriölle .	113,376: 90	Vuokria	80,000: —
suojeluskunnalle	46,627: 25	Sähkö	43,307: 05
kansakouluille	311,019: 95	Korjauksia	13,441: 75
muilla laskuilla saatuja	344,307: 40	Kaluston osto	4,189: 10
käteisellä	278,322: 90	Työainekustannuksia ...	636,559: 35
hallissa myytyjä	233,382: 65	Kansliamenoja	129,007: 10
Vuosialennusta	21,382: 95	Ilmoituskuluja y. m.	27,407: 05
		Hallin myymälän menoja	26,857: 70
		Sekalaisia menoja	35,787: 65
		Perimättömiä saatavia ...	36,164: 85
		Erotus alottavan ja päätettävän saldon välillä	8,116: 85
	<hr/>		
	Yhteensä 1,717,633: 20		Yhteensä 1,754,098: 05

Loppukatsaus. Työtuvan vuositulosta arvosteltaessa on otettava huomioon, että nykyisin vallitsevan lamakauden vuoksi tuotteiden myynti on entisestään vaikeutunut ja sotilashankinnoista saadut hinnat edelleen alentuneet. Kun työtuvan tuottama todellinen tappio on edellä sanotusta huolimatta pienempi kuin edellisenä vuonna, on johtokunnan mielestä tulosta pidettävä varsin tyydyttävänä, kun otetaan huomioon työtuvan luonne ja olosuhteet missä se toimi, joissa ei voida noudattaa yksityisessä liiketoiminnassa esiintyviä perusteita. Työttömyyden lieventäjänä ja ansiotyön antajana ammattiin pystyville naisille on työtuvalla jatkuvasti huomattava merkitys.